

УДК 378.22:796:[004.032.6]

О.А. СВЕРТНЄВ

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Полтава

ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті науково обґрунтовані дидактичні умови застосування мультимедійних засобів навчання у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Ключові слова: підготовка учителя фізичної культури, інформаційні технології, мультимедійні засоби навчання, мультимедіа-презентації, відеодемонстрації.

Постановка проблеми. Одна з тенденцій розвитку сучасного суспільства – інформатизація загальної і професійної освіти, яка є обов'язковою умовою підготовки конкурентноздатних фахівців з фізичного виховання та спорту. Тільки володіючи достатнім рівнем технологічної підготовленості та «інформаційної культури», молодий фахівець здатний адекватно діяти в навколишньому світі, орієнтуватися в проблемних ситуаціях, знаходити раціональні способи їх вирішення [1; 3]. Аналізуючи науково-педагогічний аспект інформатизації освіти, учені відзначають, що застосування інформаційних технологій у підготовці кваліфікованих спеціалістів сприяє:

1) удосконаленню стратегії відбору змісту освітніх програм, методів та організаційних форм навчання відповідно до задач розвитку особистості в умовах інформаційного суспільства;

2) розширенню видів навчальної діяльності за умови реалізації сучасних технологій (комп'ютеризовані курси навчання, інформаційно-довідкові та експертні системи, мультимедійні технології, «віртуальна реальність»);

3) переходу від авторитарного, ілюстративно-пояснювального навчання до проблемного, творчого, що передбачає оволодіння студентами вмінням самостійно здобувати нові знання, використовуючи технології інформаційної взаємодії з імітаційними моделями об'єктів, процесів і явищ [1].

Проте, зважаючи на високий потенціал сучасних інформаційних технологій, вони не знайшли ще широкого застосування в системі вищої фізкультурної освіти. У даний час бурхливого розвитку комп'ютерних технологій усе більш актуальною задачею є розробка та використання в процесі підготовки вчителів фізичної культури електронних навчальних систем, що розробляються із застосуванням гіпертекстових і мультимедійних технологій. Такі системи називаються інтерактивними навчальними Web-матеріалами та можуть використовуватися не тільки для денної, заочної та самостійної форм навчання майбутніх фахівців, але й знайти широке застосування в дистанційній формі навчання. Аналіз літературних джерел продемонстрував широку зацікавленість фахівців у проблемах застосування мультимедійних систем у процесі викладання спортивно-педагогічних дисциплін, а також дозволив встановити напрямок їхніх наукових інтересів і визначити ступінь розробленості зазначених питань на даний момент [1; 3; 5; 6; 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах інформаційного суспільства зростає роль інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічних дослідженнях вітчизняних та зарубіжних учених системи професійної підготовки майбутніх фахівців (О. Барановська, Н. Вінник, О. Зимовець, І. Мороз, О. Науменко, О. Суховірський). З'являється дедалі більше досліджень з питань упровадження новітніх засобів і технологій у навчання (С. Алексеєва, Ю. Антонов, О. Космінська, О. Науменко, В. Олексенко, О. Хміль).

Формулювання цілей статті. Визначення дидактичних можливостей застосування мультимедійних засобів навчання у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих педагогічних закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. Однією з проблем освіти є інформаційна культура самих викладачів факультетів та інститутів фізичної культури, їх готовність до використання сучасних мультимедійних технологій в системі підготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів з фізичної культури та спорту. Комп'ютер не стане інструментом у діяльності майбутніх фахівців до тих пір, доки викладачі фізкультурних вузів і факультетів фізичного виховання досконало не володітимуть цим інструментом. Тому вміння використовувати комп'ютер при навчанні та у професійній діяльності фахівців з фізичного виховання та спорту стає однією з необхідних компетенцій викладача і майбутнього учителя фізичної культури. І якщо розглядати процес комп'ютеризації навчання як одну з найсучасніших тенденцій методики викладання будь-яких спортивно-педагогічних дисциплін, то оволодіння методологією використання сучасних інформаційних технологій в навчальному процесі повинне стати невід'ємною якістю кожного викладача незалежно від спеціалізації.

Упровадження сучасних мультимедійних технологій у систему підготовки фахівців фізкультурного профілю полягає, насамперед, у використанні електронних освітніх ресурсів як під час аудиторних занять, так і при самостійному вивченні навчального матеріалу, оскільки розвиток електронних засобів мультимедіа відкриває для сфери навчання принципово нові дидактичні можливості. Об'єктивною передумовою для цього є інформаційний зміст процесу навчання, в якому особливе місце належить інформаційному обміну різних форм між викладачем і студентом. У даний час значна частина освітніх, розважальних, інформаційно-довідкових програм на споживчому ринку належить до категорії мультимедіа. Мультимедіа (англ. Multimedia, від лат. multum – багато і medium – осередок засобів) – це комплекс апаратних і програмних засобів, які дозволяють працювати в діалоговому режимі з різнорідними даними (графікою, текстом, звуком, відео), які організовані у вигляді єдиного інформаційного середовища [5]. Тобто мультимедіа об'єднує чотири типи даних (графіку, текст, звук і відео) в єдине ціле. До мультимедійних технологій уходить анімаційна графіка, відеофільм, звук, інтерактивні можливості, використання віддаленого доступу і зовнішніх ресурсів, робота з базами даних тощо [5].

Різноманітні інформаційні компоненти, які знаходяться під керуванням однієї чи декількох спеціальних програм, називаються мультимедіа-системою [3]. Мультимедійні системи мають унікальну можливість надавати величезну кількість корисної і цікавої інформації в максимально зручній і доступній формі. Саме завдяки цьому вони знаходять все більш широке застосування в різних сферах діяльності: в науці, освіті, професійному навчанні тощо.

Мультимедійні засоби навчання є універсальними, оскільки можуть бути використаними на різних етапах навчання: початкового ознайомлення (пояснення нового матеріалу як ілюстрації); закріплення (закріплення та узагальнення матеріалу); поглибленого вивчення (мотивація як постановка проблеми для більш детального вивчення даного питання, удосконалення теоретичних знань, практичних умінь і навичок). Крім того мультимедію доречно застосовувати під час контролю теоретичної і практичної підготовленості студентів.

Традиційними наочними засобами навчання є фото, плакати, таблиці, схеми, анімаційні малюнки тощо. Мультимедійні технології дозволяють підібрати та систематизувати необхідні матеріали з Інтернету, з CD-дисків, банків даних, а також сканувати ілюстрації з паперових носіїв. Слід пам'ятати, що від наочності та доступності, змістовної повноти та інших властивостей теоретичного матеріалу залежить швидкість сприйняття навчальної інформації, її розуміння студентами, засвоєння та

закріплення отриманих знань, умінь і навичок. Можливості Інтернету в поєднанні з мультимедійними технологіями, як правило, використовуються для впровадження дистанційної освіти (під час перебування студентів на змаганнях чи навчально-тренувальних зборах), що реалізує такі основні форми роботи: робота з матеріалами навчальних курсів, завантажених через Інтернет; спілкування з викладачем за допомогою електронних засобів зв'язку (поштові системи, чати, відеоконференції); робота з on-line відеоматеріалами; відстеження в реальному часі матеріалів курсів, що оновлюються. Найбільш поширеними та ефективними мультимедійними засобами на факультеті фізичного виховання є навчальні фільми, мультимедіа-презентації та відеодемонстрації, які транслюються під час аудиторних занять через мультимедійний проектор на великий екран. Більшість із них застосовують у процесі викладання спортивно-педагогічних дисциплін, які пов'язані з вивченням рухових дій (технічних елементів, тактичних дій, розвитком фізичних якостей тощо). Інформативна ємність наочного матеріалу істотно впливає на якість засвоєння не тільки теоретичних знань, а й практичних умінь і навичок.

Навчальні фільми відображають основні теоретичні положення і методичні особливості викладання різних дисциплін у вигляді реальних спеціальних зйомок чи тривимірної комп'ютерної графіки. Доцільно використовувати навчальні фільми як компонент більш широких проєктів – мультимедійних навчальних систем.

Мультимедіа-презентації – це один із найбільш функціональних та ефективних засобів навчання, які використовуються під час проведення лекцій, наукових конференцій тощо. Лекції-презентації значно розширили можливість наочного супроводження лекційного матеріалу, що в свою чергу підвищило її інформативну ємність [2].

Відеодемонстрації технічних елементів чи тактичних дій надають можливість викладачу їх прокоментувати, повторити запис, призупинити те чи інше зображення тощо.

Відповідно до різноманітних навчальних завдань, змісту та мети навчання мультимедійні засоби можуть бути використані викладачами та студентами як посібник для самостійної роботи, як ілюстрація для повторення, як засіб узагальнення та систематизації знань, як засіб контролю і самоконтролю та ін. Відповідно до цього змінюється місце мультимедійної інформації на заняттях та методичні прийоми її застосування.

Необхідно звернути увагу на те, що 50% годин більшості дисциплін становлять практичні заняття, які передбачають формування спеціальних умінь і навичок, розвиток фізичних якостей. Особливо під час навчання руховим діям необхідна присутність викладача, який оперативно здійснює корекцію навчального процесу і відповідає за техніку безпеки при виконанні фізичних вправ. Тому під час аудиторних занять мультимедійні системи можуть застосовуватись вибірково, переважно у процесі теоретичної підготовки.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, застосування мультимедійних засобів навчання сприяє підвищенню інтересу до вивчення теоретичних і методичних аспектів фізичної культури, надає заняттям специфічну новизну, яка за своїм змістом і формою викладення має можливість відтворити за короткий час значний за обсягом матеріал, а також сформувані і деталізувати у студентів нечітко сформовані уявлення про той чи інший предмет вивчення, поглибити здобуті знання.

У той же час існує ряд чинників, які впливають на те, що ефективність використання мультимедійних технологій у викладанні основ фізичної культури не є оптимальною. До них належать: неадекватність наукових досліджень і оцінки засобів, що застосовуються; недостатність або невідповідність технічних засобів для вирішення

завдань освіти; недостатня підготовка викладачів до використання нових технологій; неефективна координація інформації і програмно-методичних ресурсів тощо.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні досвіду підготовки і застосування різноманітних мультимедійних систем, які доцільно застосовувати у навчально-виховному процесі для підвищення ефективності підготовки фахівців із фізичного виховання та спорту.

Список використаної літератури

1. Волков В. Ю. Компьютерные технологии в образовательном процессе по физической культуре в вузе: монографія / В. Ю. Волков. – СПб. : СПбГТУ, 1997. – 204 с.
2. Могильна Н. Створення презентацій засобами Microsoft Power Point / Н. Могильна // Інформатика. – 2007. – № 31–32. – С. 28–36.
3. Основи нових інформаційних технологій навчання: посіб. для вчителів / За ред. Ю. І. Машбиця. – К. : ІЗМН, 1997. – 264 с.
4. Петров П. К. та ін. Универсальная информационно-диагностическая система по спортивно-педагогическим дисциплинам на основе современных информационных технологий / П. К. Петров, О. Б. Дмитриев, Э. Р. Ахмедзянов // Теор. и практ. физ. культ. – 2000. – № 6. – С. 57–62.
5. Пінчук О. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект / О. Пінчук // Нові технології навчання. – К., 2007. – Вип. 46. – С. 55–58.
6. Федоров А. И. Информационные технологии в физической культуре и спорте. Программа и методические указания / А. И. Федоров. – Челябинск, 2004. – 100 с.
7. Шлыкова О. Культура мультимедиа: Учеб. пособие для студ. вузов / О. Шлакова. – М. : Фаир-Пресс, 2004. – 415 с.

О.А. Свертнев

Полтавский национальный педагогический университет имени В.Г. Короленко, Полтава

ПРИМЕНЕНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

В статье научно обоснованы дидактические условия применения мультимедийных средств обучения в процессе подготовки будущих учителей физической культуры.

Ключевые слова: подготовка учителя физической культуры, информационные технологии, мультимедийные средства обучения, мультимедиа-презентации, видеодемонстрации.

O.A. Svertnev

Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko, Poltava

APPLICATION OF MULTIMEDIA FACILITIES OF TEACHING IN THE PROCESS OF PREPARATION OF WOULD-BE TEACHERS OF PHYSICAL TRAINING

The didactics terms of application of multimedia facilities of teaching in the process of preparation of would-be teachers of physical culture are scientifically grounded in the article.

Key words: preparation of teacher of physical culture, information technologies, multimedia facilities of teaching, multimedia-presentation, video demonstration.